

Na osnovu člana 7 stav 8 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list RCG" br. 11/04 i 27/07) Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

Pravilnik o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 64/2008 od 27.10.2008. godine.

Član 1

Ovim pravilnikom se propisuju mjere koje se preduzimaju za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda.

Član 2

Sumnjiva na enzootsku leukozu smatraju se goveda:

- kod kojih je prisutan otok limfnih čvorova, apatija ili bilo koji drugi klinički simptom na osnovu kojeg se može posumnjati na enzootsku leukozu;
- kod kojih je utvrđena sumnjiva, odnosno nejasna serološka reakcija;
- kod kojih se prilikom klanja ili uginuća životinje uoče značajne tumorozne promjene;
- kod kojih je nakon izvršenih hematoloških ispitivanja utvrđena limfocitoza od preko 65%.

Član 3

U slučaju sumnje na enzootsku leukozu goveda, veterinarski inspektor odmah stavlja gazdinstvo pod službeni nadzor, suspenduje status stada slobodnog od enzootske leukoze goveda, sprovodi epizootiološko ispitivanje i nalaže sljedeće mjere:

1. zabranu svih kretanja u ili iz stada, osim u slučaju klanja bez odlaganja pod nadzorom veterinarskog inspektora;
2. odvajanje i izolaciju goveda sumnjivih na enzootsku leukozu goveda;
3. sprovođenje odgovarajućeg dijagnostičkog postupka kod goveda sumnjivih na enzootsku leukozu;
4. zabranu osjemenjivanja i pripusta goveda sumnjivih na enzootsku leukozu goveda;
5. zabranu korišćenja mlijeka sumnjivih krava, osim za ishranu životinja na istom gazdinstvu nakon što je to mlijeko prošlo termičku obradu najmanje na temperaturi pasterizacije ili za isporuku mljekari radi obrade najmanje na temperaturi pasterizacije;
6. zabranu iznošenja sa gazdinstva hrane za životinje koja je bila ili je mogla biti u kontaktu sa govedima sumnjivim na enzootsku leukozu goveda;
7. postavljanje dezinfekcionih barijera na ulazu i izlazu iz objekta u kojem se nalazi goveće sumnjivo na enzootsku leukozu goveda.

O suspenziji statusa stada iz stava 1 ovog člana veterinarski inspektor odmah obavještava nadležni organ.

Mjere iz stava 1 ovoga člana ostaju na snazi sve dok se sumnja na prisustvo enzootske leukoze goveda u stadu službeno ne potvrdi, odnosno ne isključi.

Sumnja na enzootsku leukozu goveda je isključena kada su rezultati dijagnostičkih ispitivanja negativni.

Član 4

Dijagnostičko ispitivanje i tumačenje rezultata sprovodi se u skladu sa Prilogom I koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio, odnosno u skladu sa metodama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (OIE).

Član 5

Oboljelim od enzootske leukoze smatraju se goveda kod kojih se:

- utvrdi pozitivna serološka reakcija u skladu sa Prilogom I;
- molekularnim metodama dokaže prisustvo nukleinskih kiselina virusa enzootske leukoze goveda; ili
- prilikom klanja, na organima i tkivima, utvrde morfološke i patohistološke promjene karakteristične za enzootsku leukozu goveda.

Član 6

Kada je enzootska leukoza goveda službeno potvrđena u stadu, nadležni veterinarski inspektor povlači status stada slobodnog od enzootske leukoze, vrši popis svih životinja kod kojih je bolest potvrđena i životinja za koje se na osnovu epizootioloških podataka smatra da su zaražene, i osim mjera iz člana 3 ovoga pravilnika, na zaraženom gazdinstvu naređuje:

1. odvajanje, izolaciju i označavanje goveda:
 - a. kod kojih je prisutnost enzootske leukoze goveda službeno potvrđena,
 - b. za koje veterinarski inspektor smatra da su zaražena;
2. zabranu korišćenja mlijeka zaraženih krava, osim za ishranu životinja na istom gazdinstvu nakon što je to mlijeko prošlo termičku obradu najmanje na temperaturi pasterizacije ili za isporuku mljekari radi obrade najmanje na temperaturi pasterizacije;
3. klanje ili eutanaziju u slučaju da ne postoje uslovi za klanje, goveda iz tačke 1 ovog člana i neškodljivo uklanjanje leševa pod službenim nadzorom, u što kraćem roku, a najkasnije u roku od 30 dana od dana kada vlasnik ili lice odgovorno za goveda primi službeno obavještenje o potvrđenoj bolesti;
4. odgovarajuću obradu kojom se izbjegava kontaminacija, ako se trupovi, polutke, četvrti, komadi i iznutrice inficiranih životinja koriste za ishranu životinja.

U uvjerenju o zdravstvenom stanju koje prati goveda iz tačke 3 stav 1 ovog člana, a koja se upućuju na klanje, vidno se upisuju riječi: "ENZOTSKA LEUKOZA GOVEDA".

Kada je enzootska leukoza goveda službeno potvrđena u stadu, veterinarski inspektor sprovodi službeni nadzor nad objektima za preradu nejestivih proizvoda životinjskog porijekla radi spriječavanja širenja enzootske leukoze goveda.

O povlačenju statusa stada iz stava 1 ovog člana, veterinarski inspektor odmah obavještava nadležni organ.

Mjere iz stava 1 ovoga člana ostaju na snazi sve dok stado ne povрати status stada zvanično slobodnog od enzootske leukoze goveda u skladu sa propisom kojim je uređen promet goveda.

Član 7

Preostala goveda u stadu nakon klanja ili eutanazije životinja iz člana 6, stav 1, tačka 3 ovog

pravilnika, kod kojih nije potvrđena bolest:

- ne smiju napustiti stado osim radi klanja bez odlaganja, po odobrenju veterinarskog inspektora;
- podliježu dijagnostičkom ispitivanju na enzootsku leukozu goveda, kako bi se potvrdilo da je bolest u stadu suzbijena.

U stado iz stava 1 ovog člana se mogu uvoditi samo životinje porijeklom iz stada za koja nadležni organ utvrdi da nijesu zaražena enzootskom leukozom goveda.

Član 8

Nakon klanja goveda iz člana 6, stav 1, tačka 3 ovog pravilnika, a prije popunjavanja stada novim grlima, objekti, posude, oprema i druga sredstva koja se koriste u radu sa životinjama moraju se očistiti, oprati i dezinfikovati pod nadzorom veterinarskog inspektora.

Prevozna sredstva, posude i oprema moraju se očistiti, oprati i dezinfikovati nakon prevoza životinja iz zaraženog stada, a sav materijal koji potiče od tih životinja i materijal ili supstance koje su bile u kontaktu sa takvim životinjama moraju biti učinjene neškodljivim.

Mjesta utovara životinja iz stava 1 ovog člana, moraju se nakon upotrebe očistiti, oprati i dezinfikovati.

Član 9

Goveda porijeklom iz stada za koja se ne sumnja da su zaražena, ne smiju doći u kontakt sa govedima iz stada koja nijesu jednakog zdravstvenog statusa.

O svakom uginuću ili prinudnom klanju goveda na svom gazdinstvu vlasnik životinja ili lice odgovorno za njih bez odlaganja mora obavjestiti ovlašćenog veterinara.

Član 10

Radi utvrđivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja enzootske leukoze goveda sprovodi se zvanično dijagnostičko ispitivanje u svim stadima goveda na teritoriji Crne Gore, u skladu sa propisima.

Pri suzbijanju i iskorjenjivanju enzootske leukoze goveda ne primjenjuje se bilo koji terapijski tretman enzootske leukoze goveda kao ni vakcinacija goveda protiv enzootske leukoze goveda.

Član 11

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika neće se primjenjivati Pravilnik o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda ("Službeni list SFRJ" broj 39/88).

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 323/08-0601-7886

Podgorica, 22. oktobar 2008. godine

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Ministar,

mr **Milutin Simović**, s.r.

PRILOG I

TESTOVI ZA ENZOOTSKU LEUKOZU GOVEDA

Testiranja na enzootsku leukozu goveda se vrše testom imuno-difuzije u skladu sa uslovima

propisanim u tački A ovog Priloga ili imuno-enzimskim (ELISA) testom u skladu sa uslovima propisanim u tački B ovog Priloga. Metod imuno-difuzije se može koristiti jedino za pojedinačna testiranja. Ako su rezultati testiranja predmet opravdanih osporavanja, dodatna provjera se može izvršiti testom imuno-difuzije.

A. Test agar gel imuno-difuzije za enzootsku leukozu goveda

1. Antigen koji se koristi u testiranju mora sadržavati glikoproteine virusa enzootske leukoze goveda. Antigen mora biti standardizovan prema standardnom serumu (EI serumu) Državne veterinarske laboratorije za serume, Kopenhagen, Danska ili u skladu sa standardom Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (OIE).

2. Reagensi za test su:

- antigen: antigen mora sadržati specifične glikoproteine virusa enzootske leukoze goveda koji je standardizovan prema zvaničnom EEC serumu;

- ispitujući serum;

- poznati pozitivni kontrolni serum;

- agar gel:

a. 0,8% agar,

b. 8,5% NaCl,

c. 0,05 M Tris-buffer pH 7,2;

d. 15 ml ovog agara se mora uliti u petrijevu ploču prečnika 85 mm, što za rezultat daje dubinu od 2,6 mm agara.

3. U agaru, na dnu ploče, mora se napraviti šema testiranja od sedam polja, slobodnih od vlage koju čini jedno centralno polje i šest polja oko njega.

Prečnik centralnog polja: 4 mm

Prečnik perifernih polja: 6 mm

Udaljenost između centralnih i perifernih polja: 3 mm

4. Centralno polje se mora ispuniti standardnim antigenom. Periferna polja 1 i 4 se ispunjavaju poznatim pozitivnim serumom, polja, 2, 3, 5 i 6 ispitujućim serumima. Polja se moraju ispuniti sve do nestanka meniskusa, što za rezultat ima sljedeće količine:

Antigen: 32 μ l,

Kontrolni serum: 73 μ l,

Ispitujući serum: 73 μ l.

5. Inkubacija mora trajati 72 časa na sobnoj temperaturi (20-27°C) u zatvorenoj vlažnoj komori.

6. Test se može očitati na 24 i 48 časova, ali se konačni rezultat ne može dobiti prije isteka 72 časa:

a) Ispitujući serum je pozitivan ako formira specifičnu liniju precipitacije sa BLV antigenom i pravi kompletnu liniju identiteta sa kontrolnim serumom;

b) Ispitujući serum je negativan ako ne formira specifičnu liniju precipitacije sa BLV antigenom i ako ne krivi liniju kontrolnog seruma;

c) Reakcija se može smatrati nejasnom ako:

- krivi liniju kontrolnog seruma ka polju sa BLV antigenom bez formiranja vidljive linije precipitacije sa antigenom; ili

- ako se ne može očitati ni kao pozitivna ni kao negativna.

Kod nejasnih reakcija, test se može ponoviti uz korišćenje koncentrovanog seruma.

7. Svaka drugačija konfiguracija ili šema se može koristiti pod uslovom da se E4 serum razrijeđen 1:10 u negativnom serumu može detektovati kao pozitivan.

B. ELISA test za detekciju enzootske leukoze goveda

1. Potrebni materijali i reagensi:

- a. "solid phase" mikrotitar ploče, kivete ili ostale "solid phase";
- b. antigen se fiksira na "solid phase" sa ili bez pomoći poliklonskih ili monoklonskih hvatajućih antitijela. Ukoliko se antigen nanosi direktno u "solid phase", u slučaju enzootske leukoze, svi ispitujući uzorci koji daju pozitivne reakcije se moraju ponovo testirati u odnosu na kontrolni antigen. Kontrolni antigen treba da bude identičan antigenu izuzev za BLV antigene. Ako su hvatajuća antitijela nanosena na "solid phase", antitijela ne smiju reagovati ni na koje druge antigene osim na BLV antigene;
- c. biološka tečnost koja se testira;
- d. odgovarajuća pozitivna i negativna kontrola;
- e. konjugat;
- f. supstrat prilagođen enzimu koji se koristi;
- g. stop rastvor, ako je potreban;
- h. rastvori za razrjeđenje ispitujućih uzoraka za pripremu reagenasa i za ispiranje;
- i. sistem za očitavanje, koji odgovara supstratu koji se koristi.

2. Standardizacija i osjetljivost testa

Osjetljivost ELISA testa mora biti takvog nivoa da E4 serum da pozitivnu reakciju kada se razrijedi 10 (uzorci seruma) ili 250 (uzorci mlijeka) puta više od pojedinačnih uzoraka koji se uključuju u pul. U testovima gdje se uzorci (seruma i mlijeka) testiraju pojedinačno, E4 serum razrijeđen 1:10 (u negativnom serumu) ili 1:250 (u negativnom mlijeku) mora dati pozitivnu reakciju kada se testira u istom razrjeđenju kao i pojedinačni uzorci za testiranje.

3. Uslovi za upotrebu ELISA testa za enzootsku leukozu goveda

ELISA metod se može koristiti na uzorku mlijeka ili surutke koji se uzima od mlijeka sakupljenog sa farme od najmanje 30% muznih krava u fazi laktacije. Ako se koristi ovaj metod, uzorci moraju biti označeni tako da se mogu identifikovati životinje od kojih je uzeto mlijeko ili serumi koji su ispitivani.